

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації роботи «Кримінально-виконавче право в працях І. О. Малиновського: історичний аспект» здобувачки ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
Матвійчук Марії Анатоліївни**

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність теми дисертації в силу сучасних умов розвитку національної юридичної науки обумовлена необхідністю вивчення правових поглядів українських вчених-правознавців, наукова спадщина яких досі не була досліджена достатньою мірою. Серед історичних постатей України не так багато тих, чий внесок у становлення та розвиток українського права настільки вагомий, як Іоаннікія Олексійовича Малиновського – видатного українського історика права, правознавця, просвітницького, громадського, політичного та науково-педагогічного діяча, найяскравішого представника «західно-руської» (української) школи історії права кінця XIX – першої третини XX ст., академіка ВУАН (з 1925). За радянської влади постать І. Малиновського підлягала цілковитій забороні, а його творчий доробок, зокрема, понад 120 значущих наукових праць, брошур і журнальних статей з малодослідженої тематики історії різних галузей права України, культури, політики тощо, не кажучи уже про багаточисленні виступи в газетах з просвітницьких та політико-правових проблемних питань, з початку сталінського терору, а точніше, з 1930 року, були вилучені з наукового обігу.

Як учений-правознавець, І. О. Малиновський активно досліджував давньоукраїнське право доби Київської Русі, право Великого князівства Литовського, право Української козацької держави, історію кримінального та кримінально-виконавчого права, українське звичаєве право, право радянської доби тощо.

Важливе місце в науковій спадщині І. Малиновського займають наукові праці, присвячені становленню і розвитку в Україні кримінально-виконавчого права, історичний розвиток якого, на думку вченого, визначався паралельно з соціально-економічними та політичними умовами, станом і завданнями процесу виконання кримінального покарання за вчинення злочину як однієї з важливих складових проблеми боротьби зі злочинністю.

Заслуговує на особливу увагу історико-правовий аналіз наукової концепції І. Малиновського у галузі пенітенціарного права, яка на декілька десятиліть випередила сучасну йому науку і залишається актуальною й до сьогодні. Значний інтерес становлять його ідеї щодо соціологічних досліджень

особистості злочинця і причин злочинності, а також щодо правової соціалізації злочинця як одного з основних завдань пенітенціарної служби.

Актуалізує проблематику дослідження також та обставина, що упродовж тривалого часу внесок І. Малиновського у розвиток, зокрема кримінально-виконавчого права і пенітенціарної справи, не знаходить належного висвітлення в українській історико-правовій літературі. Увага до його постаті викликана та пояснюється не лише академічною необхідністю всебічного і об'єктивного дослідження української правової спадщини другої половини ХІХ – на початку ХХ ст., а й науково-практичним значенням інтелектуальної спадщини І. Малиновського, в якій відображено чіткі орієнтири й напрями вивчення злочинності та злочинців представниками соціологічної школи. Соціологічні дослідження особистості злочинців були одним із головних напрямів пошуків І. Малиновського у галузі пенітенціарного права.

Посилює актуальність даного дослідження вивчення та переосмислення правових поглядів І. Малиновського на злочин, який вчений розглядав як наслідок соціально-економічних умов розвитку суспільства. Учений вважав неприпустимим трактувати покарання як помсту злочинцю і пропонував замість покарання вживати засоби соціального захисту, ліквідовуючи поступово соціально-економічні умови, які сприяли вчиненню злочину. І. Малиновський справедливо зазначав, що необхідні соціологічні дослідження, щоб правильно обрати заходи соціального захисту проти окремих злочинців та ін.

Сучасна правова реформа в Україні актуалізує правові ідеї І. Малиновського, в тому числі й щодо розбудови пенітенціарної справи. Він наполегливо відстоював ідею втілення у життя заходів, спрямованих на створення умов співіснування засуджених шляхом виправно-трудового впливу, що досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою ув'язнених у виправно-трудовах установах. Вчений докладав чимало зусиль щодо гуманізації виконання кримінальних покарань, зосереджених на виправленні та вихованні осіб, що вчиняли злочини. І. Малиновський справедливо наголошував про те, що боротьбу із злочинністю треба обернути на боротьбу з соціальними умовами, що її викликають. Однак, попри активну діяльність І. Малиновського, його творчий доробок усіяко замовчувався радянською історіографією і досі залишається недостатньо вивченим.

Необхідно відзначити, що питання історіографії життя і діяльності І. Малиновського, особливо його наукова діяльність викликають стійкий інтерес серед дослідників різноманітних наукових сфер, зокрема істориків держави і права. Одними із перших сучасних вчених, які почали вивчати наукову спадщину І. Малиновського, були І. Усенко, Е. Циганкова, Т. Бондарчук та ін. Низка окремих складових методології І. Малиновського, що стосуються

предмета цього дисертаційного дослідження, висвітлено у наукових працях, зокрема, Т. Андрусяка, Т. Бондрук, Д. Велігодського, О. Герасимчука, Д. Дамірлі, П. Захарченка, С. Ковальової, О. Сокальської, І. Музики та ін.; з власне історико-правових питань – В. Гончаренка, П. Захарченка, О. Сокальської, М. Яцишина, С. Зеленського, А. Ковалюка, П. Музиченка, Х. Моряк-Протопопової, С. Оверчука, В. Окіпнюка, Є. Ромінського, та ін.; з позицій судового і кримінального права, у зв'язку з виконанням обвинувальних вироків – П. Берзіна, М. Бедрія, Н. Бобечка, І. Бойка, А. Іванової, М. Колос, В. Попелюшка та ін. В останні роки звернули увагу на науковий доробок ученого також фахівці в галузі кримінально-виконавчого права: І. Богатирьов, А. Гель, І. Журова, О. Колб, А. Осауленко та ін. Проте, наявні наукові праці про І. Малиновського не дають належного цілісного уявлення про його погляди на становлення і розвиток кримінально-виконавчого права в Україні, а також його внеску в українську юридичну науку.

Проведений в дисертації історико-правовий аналіз наукової спадщини І. Малиновського дозволяє визначити його місце і роль у вивченні окремих аспектів історії українського права. Основу дослідження становлять правові погляди діяча на становлення та розвиток кримінально-виконавчого права в Україні, які не були предметом окремого вивчення.

Актуальність дослідження також полягає у необхідності відновлення історичної справедливості щодо постаті І. Малиновського шляхом ґрунтовного висвітлення його творчої наукової спадщини, зокрема його правових поглядів, а також визначення ролі та місця І. Малиновського у становленні та розвитку кримінально-виконавчого права в Україні, що, безперечно, має велику наукову і практичну значущість для розвитку сучасної української держави. Саме ці міркування визначили актуальність теми дослідження та зумовили її вибір.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національного університету «Острозька академія» протокол № 13 від 26 листопада 2015 року. Тема уточнена Вченою радою Національного університету «Острозька академія» протокол № 04 від 25 лютого 2021 року.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконане в межах теми наукової роботи кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія». «Актуальні проблеми кримінального та кримінально-виконавчого права: генеза, тенденції розвитку, зв'язки з іншими галузями права, наука, якість кримінального закону». Номер державної реєстрації теми – 0119U001225.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому вперше на дисертаційному рівні здійснено комплексний аналіз правових поглядів І. Малиновського на становлення і розвиток правових основ кримінально-виконавчого права в Україні до другої чверті ХХ ст.

У дисертаційному дослідженні, дисертанткою на підставі дослідження наукової спадщини І. Малиновського з історії державного, кримінального, судового та інших галузей права виокремлено та охарактеризовано його цілісне вчення (концепцію) про історію кримінально-виконавчого права України, яке в системі інших галузей права виникло та розвинулось набагато раніше права московського (російського) і було більш гуманним та демократичним аніж останнє.

Матвійчук М.А. цілісно та всебічно розкрито систему взаємопов'язаних між собою методів наукових досліджень, яку самостійно розробив та використовував І. Малиновський у своїй творчій науковій роботі щодо вивчення становлення та розвитку кримінально-виконавчого права в Україні, а саме: діалектичний метод (принципи поступовості, послідовності, причинності розвитку суспільних явищ, в тому числі права, прогресу), історико-порівняльний (нормативно-порівняльний), догматичний (граматичного та логічного тлумачення правових норм) методи, висунення гіпотез (припущень), аналіз, синтез, аналогія, статистичний та статистико-економічний, а усі вони з обов'язковим дослідженням, по можливості, історичних першоджерел.

Дисертанткою на основі аналізу наукового доробку І. Малиновського простежено еволюцію його правових поглядів на становлення та розвиток кримінально-виконавчого права в Україні; охарактеризовано погляди І. Малиновського та встановлено їх значущість для розроблення концептуальних складових, змістовних характеристик функціональної моделі пенітенціарної служби в перші роки радянської влади в Українській СРР, яка своїм основним завданням мала соціалізацію злочинців, пристосування злочинців до умов співіснування шляхом виправно-трудового впливу, що досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою.

Матвійчук М. А. на основі наукових праць І. Малиновського висвітлено передумови зародження, взаємопов'язані стадії (етапи) розвитку кримінально-виконавчого права на українських землях в прадавню добу, в період Київської Русі, Галицько-Волинської держави, в період Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Української козацької держави за «Правами, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., на українських землях у складі Російської імперії та в перші роки радянської влади в Україні.

Дисертанткою акцентовано увагу на тому, що за результатами аналізу відповідних наукових положень І. Малиновського, нормативних актів доби Київської Русі, Галицько-Волинської держави, часів Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Гетьманщини, вчений мав цікаві правові погляди на злочин, який вчений розглядав як наслідок соціально-економічних умов розвитку суспільства. Учений вважав неприпустимим трактувати покарання як помсту злочинцю і пропонував замість покарання вживати засоби соціального захисту, ліквідовуючи поступово соціально-економічні умови, які сприяли вчиненню злочину. І. Малиновський справедливо зазначав, що необхідні соціологічні дослідження, щоб правильно обрати заходи соціального захисту проти окремих злочинців та ін.

Матвійчук М. А. розкрито концепцію пенітенцірної справи та соціального захисту населення від злочинності І. Малиновського, важливими складовою якої були: каральна політика держави вимагає науково обгрунтованої основи; злочин є явищем суспільного життя, наслідком соціально-економічних умов, а тому необхідно поступово скасувати ті соціальні та економічні умови, котрі приводять до вчинення злочину; боротьба зі злочинністю ставить за мету її знищення і тому не можлива без наукового вивчення причин вчинення злочину; суди повинні виносити вирoki на підставі наукового вивчення особи злочинця тощо.

Дисертантом влучно зазначено, що у поглядах І. Малиновського основним фактором втілення у життя заходів, спрямованих на створення умов співіснування засуджених шляхом виправно-трудового впливу, досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою ув'язнених у виправно-трудовах установах. Вчений наголошував на ефективності гуманізації виконання кримінальних покарань, зосереджених на виправленні та вихованні осіб, що вчиняли злочини.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є його науковим доробком.

4. Достовірність та обгрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обгрунтованими, достовірними та підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами досліджень. Одержані результати неодноразово було апробовано у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях та в ході рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у наукових виданнях іноземних держав.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі вперше:

- на підставі дослідження наукової спадщини І. Малиновського з історії державного, кримінального, судового та інших галузей права виокремлено та охарактеризовано його цілісне вчення (концепцію) про історію кримінально-виконавчого права України, яке в системі інших галузей права виникло та розвинулось набагато раніше права московського (російського) і було більш гуманним та демократичним аніж останнє;

- цілісно та всебічно розкрито систему взаємопов'язаних між собою методів наукових досліджень, яку самостійно розробив та використовував І. Малиновський у своїй творчій науковій роботі щодо вивчення становлення та розвитку кримінально-виконавчого права в Україні, а саме: діалектичний метод (принципи поступовості, послідовності, причинності розвитку суспільних явищ, в тому числі права, прогресу), історико-порівняльний (нормативно-порівняльний), догматичний (граматичного та логічного тлумачення правових норм) методи, висунення гіпотез (припущень), аналіз, синтез, аналогія, статистичний та статистико-економічний, а усі вони з обов'язковим дослідженням, по можливості, історичних першоджерел;

- на основі аналізу наукового доробку І. Малиновського простежено еволюцію його правових поглядів на становлення та розвиток кримінально-виконавчого права в Україні; охарактеризовано погляди І. Малиновського та встановлено їх значущість для розроблення концептуальних складових, змістовних характеристик функціональної моделі пенітенціарної служби в перші роки радянської влади в Українській СРР, яка своїм основним завданням мала соціалізацію злочинців, пристосування злочинців до умов співіснування шляхом виправно-трудоного впливу, що досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою;

- на основі наукових праць І. Малиновського висвітлено передумови зародження, взаємопов'язані стадії (етапи) розвитку кримінально-виконавчого права на українських землях в прадавню добу, в період Київської Русі, Галицько-Волинської держави, в період Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Української козацької держави за «Правами, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., на українських землях у складі Російської імперії та в перші роки радянської влади в Україні;

- за результатами аналізу відповідних наукових положень І. Малиновського, нормативних актів доби Київської Русі, Галицько-Волинської держави, часів Великого князівства Литовського, Речі Посполитої та Гетьманщини, вчений мав цікаві правові погляди на злочин, який вчений розглядав як наслідок соціально-економічних умов розвитку суспільства. Учений вважав неприпустимим трактувати покарання як помсту злочинцю і

пропонував замість покарання вживати засоби соціального захисту, ліквідовуючи поступово соціально-економічні умови, які сприяли вчиненню злочину. І. Малиновський справедливо зазначав, що необхідні соціологічні дослідження, щоб правильно обрати заходи соціального захисту проти окремих злочинців та ін.

- розкрито концепцію пенітенціарної справи та соціального захисту населення від злочинності І. Малиновського, важливими складовою якої були: каральна політика держави вимагає науково обгрунтованої основи; злочин є явищем суспільного життя, наслідком соціально-економічних умов, а тому необхідно поступово скасувати ті соціальні та економічні умови, котрі приводять до вчинення злочину; боротьба зі злочинністю ставить за мету її знищення і тому не можлива без наукового вивчення причин вчинення злочину; суди повинні виносити вирок на підставі наукового вивчення особи злочинця тощо.

- виявлено, що у поглядах І. Малиновського основним фактором втілення у життя заходів, спрямованих на створення умов співіснування засуджених шляхом виправно-трудового впливу, досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою ув'язнених у виправно-трудовах установах. Вчений наголошував на ефективності гуманізації виконання кримінальних покарань, зосереджених на виправленні та вихованні осіб, що вчиняли злочини.

Крім цього, автором удосконалено:

- теоретичні положення про особливості виконання кримінальних покарань у вигляді смертної кари та заслання у Московському князівстві та Російській імперії;

- історико-правові знання про негативне відношення І. Малиновського до революційної розправи в період революційних подій 1917 р. та постреволуційне радянське кримінально-виконавче право, критичне відношення І. Малиновського щодо неправового самосуду та саморозправи, революційного терору з боку радянських позасудових та судових органів органів.

набули подальшого розвитку положення про:

- уточнення біографічних даних І. Малиновського, зокрема, щодо його імені – Іоаннікій, та його віросповідання – православний християнин;

- конкретизацію та доповнення важливих даних про наукову діяльність І. Малиновського на підставі архівних матеріалів, завдяки рукописних не оприлюднених робіт І. Малиновського та іншими шляхами доповнено та оприлюднено його бібліографію, включаючи 2-й випуск книги «Кровавая месть и сметрные казни» (1909 р.), майже усі екземпляри якої були за обвинувальним вирок суду знищені, рукописи вченого про звичаєве право в «Кобзарі» Т. Шевченка тощо.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Публікації у періодичних наукових виданнях інших держав з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача

1. **Матвійчук М. А.** Погляди І. Малиновського на зародження та становлення кримінально-виконавчого права. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Svazek 7. Vydání 6. С. 174-181.

2. **Матвійчук М. А.** Кримінально-виконавче право за часів Київської Русі у працях І. Малиновського. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2021. № 3(39). vol. 2. С. 169-176.

6.2. Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. **Матвійчук М. А.** Смертна кара в Московській державі та Російській імперії в працях І. Малиновського: кримінально-виконавчий аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск 4 (33). С. 82-88.

2. **Матвійчук М. А.** Кровава помста в Московській державі та російській імперії в працях І. Малиновського: кримінально-виконавчий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Випуск 44. С. 120-125.

3. **Матвійчук М. А.** Іоаннікій Малиновський про заслання: кримінально-виконавчий аспект. *Держава та регіони*. 2020. № 4 (70). С. 78-84.

4. **Матвійчук М. А.** Концепція пенітенціарної справи І. Малиновського. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 288-295. URL : [68.pdf \(lsei.org.ua\)](https://lsei.org.ua)

5. **Матвійчук М. А.** Революційне кримінально-виконавче право та кримінально-виконавча політика перших років радянської влади в працях І. Малиновського. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 3. С. 152-159.

6. **Матвійчук М. А.** І. Малиновський і становлення радянського пенітенціарного права. *Юридичний вісник*. 2021. № 4. С. 184-191.

7. **Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо**

1. **Матвійчук М. А.** Генеза кримінально-виконавчого права в працях І. О. Малиновського. *Актуальные проблемы правовых, экономических и гуманитарных наук: материалы VI международной научной конференции профессорско-преподавательского состава, аспирантов, магистрантов и студентов*. Минск, 15 апреля 2016 г. В двух частях / ред.кол. С. Ф. Сокол [и др.]. Минск: «БИП-Институт правоведения». Ч. 1. 2016. С. 122-123.

2. Матвійчук М. А. Іоаннікій Малиновський про кримінально-виконавче право першого етапу від його зародження та його пізніш зміни. *Малиновські читання: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Острого, 22 травня 2020 року. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. С. 121-122.

3. Матвійчук М. А. Погляди І. Малиновського на заслання. *Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин: міжнародна науково-практична конференція*, м. Харків, 2-3 жовтня 2020 р. Харків : Східноєвропейська наукова юридична організація, 2020. С. 98-102.

4. Матвійчук М. А. І. О. Малиновський про зародження кримінально-виконавчого права. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики в XXI столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Рівне, 16-17 жовтня 2020 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Ч. 2 С. 134-137.

5. Матвійчук М. А. І. Малиновський про смертну кару в Московській державі та Російській імперії. *Fundamental and applied research in the modern world: the 3-rd International scientific and practical conference* (October 21-23, 2020) BoScience Publisher, Boston, USA, 2020. С. 424-434. URL : <https://sci-conf.com.ua/iii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-fundamental-and-applied-research-in-the-modern-world-21-23-oktyabrya-2020-goda-boston-ssha-2/>.

6. Матвійчук М. А. До питання про кроваву помсту у Московській державі та Російській імперії у працях І. Малиновського. *Legal science, legislation and law enforcement practice : regularities and development trends: conference proceedings: international scientific and practical conference*, October 30-31, 2020. Lublin : Izdevnieciba «Baltija Publishings», 2020. С. 307-311.

7. Матвійчук М. А. Становлення радянського пенітенціарного права крізь призму діяльності І. Малиновського. *Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 23-24 липня 2021 року. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2021. С. 86-90.

8. Матвійчук М. А. Кримінально-виконавча політика перших років радянської влади у працях І. Малиновського. *The World During a Pandemic: New Challenges and Threats: abstracts of the 22th International scientific and practical conference*. Littera Verlag, Berlin, 9-10 August 2021. С. 55- 64. URL: <http://el-conf.com.ua/>

9. Матвійчук М. А. Грошові викупи як форма покарання у Великому князівстві литовському та Речі Посполитій в працях І. О. Малиновського.

Актуальні питання правової теорії та юридичної практики: матеріали міжнародної науковопрактичної конференції (м. Одеса, Україна, 13-14 серпня 2021 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2021. С. 72-76.

10. Матвійчук М. А. І. О. Малиновський про тюремне ув'язнення на українських землях у складі Великого князівства Литовського. *Теорія і практика сучасної науки: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 19-20 серпня 2021 року. Київ: МЦНІД, 2021. С. 42-44.

11. Матвійчук М. А. Вчення І. Малиновського про революційне кримінально-виконавче право радянської влади. *Проблеми та стан дотримання і захисту прав людини в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Львів, 20-21 серпня 2021 року: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2021. С. 80-84.

12. Матвійчук М. А. І. Малиновський про відродження самосуду у формі кровавої помсти на українських землях у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути: матеріали XIX міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Київ, 28 серпня 2021 р.). Київ, 2021. С. 81-86.

13. Матвійчук М. А. І. Малиновський про примусову працю та культурно-просвітню роботу по місцях ув'язнення як важливі складові пенітенціарної справи. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції*. м. Бухарест (Румунія), 07 вересня 2021 р.: Видавнича група «Наукові перспективи», 2021. С. 124-128.

14. Матвійчук М. А. І. О. Малиновський про види місць ув'язнення та системи ув'язнення. *Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень* : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, Одеса, 2021. С. 127-131.

15. Матвійчук М. А. Вимирання кровавої помсти у Київській Русі (на основі наукових праць І. Малиновського). *Причорноморські публічно-правові читання: матеріали міжнародної наукової конференції*, м. Миколаїв, 10-12 вересня 2021 р. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Ч. 2. С. 69-72.

16. Матвійчук М. А. Кари особисті як форма покарання за часів Великого князівства Литовського у працях І. Малиновського. *Пріоритетні напрямки розвитку сучасної юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Харків, 17-18 вересня 2021 року. Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2021. – С. 71-76.

17. Матвійчук М. А. І. Малиновський про матеріальні умови в'язничного життя як важливий елемент пенітенціарної політики. *Малиновські читання* :

матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Острого, 05 жовтня 2021 року. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. С. 34-36

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Отримані результати розширюють та доповнюють історико-правові аспекти становлення та розвитку кримінально-виконавчого права у працях І. О. Малиновського, а тому мають важливе наукове значення для науки історії держави і права та в подальших наукових дослідженнях.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Положення та висновки дисертації можуть бути використані при розробці лекційних курсів, спецкурсів, семінарських і практичних занять, при написанні курсових, кваліфікаційних, магістерських робіт, навчально-методичних матеріалів, підготовці та написанні дисертаційних робіт та наукових праць з історії права, кримінального, судового, процесуального та кримінально-виконавчого права, а при їх проекції на сьогоднішній день – враховані при удосконаленні чинного кримінально-процесуального права та пенітенціарної справи в Україні зокрема.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на фаховому семінарі кафедри історії держави, права та політико-правових учень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 4 від 04 листопада 2021 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

В цілому дисертаційна робота Матвійчук Марії Анатоліївни на тему: **«Кримінально-виконавче право в працях І. О. Малиновського: історичний аспект»** є завершеною науковою працею в межах поставлених завдань, у якій науково обґрунтовані правові погляди І. Малиновського, його інтелектуальний та практичний внесок у становлення та розвиток кримінально-виконавчого права в Україні, а також виокремлено з наукового доробку вченого його цілісне вчення про становлення пенітенціарного права. Зроблено висновок про те, що автором було запропоновано власне концептуальне бачення цілісного вчення (концепції) І. О. Малиновського про історію кримінально-виконавчого права

України на підставі дослідження наукової спадщини академіка з історії державного, кримінального, судового та інших галузей права. Цілісно та всебічно розкрито систему взаємопов'язаних між собою методів наукових досліджень, яку самостійно розробив та використовував І. Малиновський у своїй творчій науковій роботі щодо вивчення становлення та розвитку кримінально-виконавчого права в Україні, а саме: діалектичний метод (принципи поступовості, послідовності, причинності розвитку суспільних явищ, в тому числі права, прогресу), історико-порівняльний (нормативно-порівняльний), догматичний (граматичного та логічного тлумачення правових норм) методи, висунення гіпотез (припущень), аналіз, синтез, аналогія, статистичний та статистико-економічний, а усі вони з обов'язковим дослідженням, по можливості, історичних першоджерел. простежено еволюцію його правових поглядів на становлення та розвиток кримінально-виконавчого права в Україні. Охарактеризовано погляди І. Малиновського та встановлено їх значущість для розроблення концептуальних складових, змістовних характеристик функціональної моделі пенітенціарної служби в перші роки радянської влади в Українській СРР, яка своїм основним завданням мала соціалізацію злочинців, пристосування злочинців до умов співіснування шляхом виправно-трудового впливу, що досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою. Розкрито концепцію пенітенціарної справи та соціального захисту населення від злочинності І. Малиновського, важливими складовою якої були: каральна політика держави вимагає науково обгрунтованої основи; злочин є явищем суспільного життя, наслідком соціально-економічних умов, а тому необхідно поступово скасувати ті соціальні та економічні умови, котрі приводять до вчинення злочину; боротьба зі злочинністю ставить за мету її знищення і тому не можлива без наукового вивчення причин вчинення злочину; суди повинні виносити вирoki на підставі наукового вивчення особи злочинця.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обгрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Кримінально-виконавче право в працях І. О. Малиновського: історичний аспект» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 10 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, з наступними змінами).

2. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»).

3. Наукові праці Матвійчук М. А. опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають п. 11 «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167 з наступними змінами.

4. Дисертація «Кримінально-виконавче право в працях І. О. Малиновського: історичний аспект» Матвійчук Марії Анатоліївни рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу та
криміналістики ЛНУ імені Івана Франка

Бобечко Н.Р.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії держави, права
та політико-правових учень
ЛНУ імені Івана Франка

Морьяк-Протопопова Х.М.

04 листопада 2021 р.

Підписи проф. Бобечка Н.Р. та доц. Морьяк-Протопопової Х.М. засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка,

Грабовецька О.С.